

Notat

Miljøministeriet
Miljøstyrelsen

Jord & Affald
J.nr. MST-706-00268
Ref. bpc/pejoe
Den 7. januar 2011

Notat om juridiske spørgsmål rejst af RenoSam i henvendelse om virksomheders adgang til genbrugspladser og affaldsgebyrer

Hjemmel i miljøbeskyttelsesloven

RenoSam giver udtryk for, at der efter foreningens opfattelse er betydelig usikkerhed om, hvorvidt der er hjemmel i miljøbeskyttelsesloven til at etablere en tilmeldeordning. Man peger herunder på, at det af bemærkningerne fremgår, at virksomheder skal betale for, at genbrugspladsen stilles til rådighed, og at alle virksomheder som udgangspunkt skal betale affaldsgebyr.

Reglerne om virksomheders adgang til genbrugspladserne og betalingen herfor fastsættes på baggrund af bemyndigelsesbestemmelserne i miljøbeskyttelseslovens § 45, stk. 2, nr. 3 og § 48, stk. 4 (begge indsat ved L 152 - lovforslag om ændring af miljøbeskyttelsesloven – ny organisering af affaldssektoren).

Af § 45, stk. 2, nr. 3, fremgår at "miljøministeren fastsætter regler om kommunale affaldsordninger, herunder om kommunalbestyrelsens pligt til at give adgang til genbrugspladser i kommunen, herunder pligten til at begrænse denne adgang, og foretage brugerundersøgelser".

Af bemærkningerne til denne bestemmelse fremgår bl.a., at ministeren "bemyndiges til at fastsætte regler om kommunalbestyrelsens pligt til at give virksomhederne adgang til genbrugspladser i kommunen mod betaling". I bemærkningerne er omtale af en række forhold, som forventes reguleret i forbindelse med bemyndigelsens udnyttelse, herunder begrænsninger i adgangen, udenlandske virksomheders adgang, brugerundersøgelser mv.

Af miljøbeskyttelseslovens § 48, stk. 4 fremgår, at "miljøministeren kan fastsætte regler om principper for fastsættelse og opkrævning af gebyrer, herunder regler om fritagelse og dokumentation for gebyrets sammensætning".

Af bemærkningerne til bestemmelsen fremgår bl.a.: "Udgangspunktet for gebyrbetalingen for at genbrugspladsen stilles til rådighed forventes at blive, at husholdninger og virksomheder skal betale gebyrer, der dækker de omkostninger på genbrugspladserne, de hver især giver anledning til."

Videre hedder det i bemærkningerne: "Udgangspunktet er, at alle virksomheder betaler affaldsgebyr. En undtagelse hertil er virksomheder, som overfor deres kommune kan dokumentere, at de eksporterer alt deres genanvendelige affald. For visse meget små virksomheder, som har adresse sammen med en husholdning, gælder det, at aktiviteten i virksomheden er så begrænset, at der reelt ikke vil være en belastning af den/de kommunale affaldsordninger, udover hvad der allerede er betalt for husholdningen. Disse virksomheder vil derfor generelt blive fritaget for betaling af erhvervsaffaldsgebyr."

Den centrale bestemmelse om kommunens forpligtelse til at sikre virksomhedernes adgang til genbrugspladsen er § 45, stk. 2, nr. 3. Der er ikke, hverken i bestemmelsen eller i bemærkningerne hertil, krav om en bestemt ordning for denne adgang. Af bemærkningerne til § 48, stk. 4, fremgår tydeligt, at ikke alle virksomheder skal betale for genbrugspladsen, idet der forudsættes indført en række undtagelser.

Efter Miljøstyrelsens opfattelse betyder dette, at der kan etableres forskellige ordninger, så længe disse overholder lovens grundbetingelser om, at kommunalbestyrelsen har pligt til at give virksomheder adgang til genbrugspladser i kommunen, og at der skal betales herfor.

Det er endvidere Miljøstyrelsens vurdering, at der med miljøbeskyttelsesloven, som ændret ved L 152, eksplicit er taget stilling til, at der – i overensstemmelse med forureneren betaler princippet – ikke gælder et automatisk rådighedsprincip efter miljøbeskyttelseslovens § 48.

Der er således hjemmel til eksempelvis at etablere den ordning, der er udmøntet i den nugældende affaldsbekendtgørelse, hvorefter virksomhederne som udgangspunkt skal betale for, at genbrugspladsen står til deres rådighed med mulighed for at søge om og opnå fritagelse efter bekendtgørelsens bestemmelser, herunder fritagelse til virksomheder, som kan dokumentere, at de ikke anvender genbrugspladsen. Og der er mulighed for, på et senere tidspunkt, at etablere en tilmeldeordning, idet lovens grundbetingelser om at give adgang til genbrugspladsen imod betaling i begge tilfælde er overholdt.

Fritagelser af hensyn til EU's konkurrenceregler

Efter den eksisterende bekendtgørelse skal virksomheden fritages fra at betale genbrugspladsgebyr, hvis virksomheden kan dokumentere, at den ikke benytter genbrugspladsen. RenoSam udtrykker bekymring over, at Miljøstyrelsen begrunder denne regel med hensynet til EU's konkurrenceregler, idet Konkurrencestyrelsen, hverken kan af - eller bekræfte dette.

Hertil skal Miljøstyrelsen bemærke, at styrelsen forinden udarbejdelse af L 152, som er hjemmelsgrundlaget for affaldsbekendtgørelsen, rådførte sig med Konkurrencestyrelsen. På baggrund af drøftelser med Konkurrencestyrelsen konkluderede Miljøstyrelsen, at der vil være en væsentlig risiko for, at en obligatorisk rådighedsmodel uden mulighed for fritagelse vil kunne mødes med EU-retlige indsigelser, herunder at reglerne om varenes fri bevægelighed tilsidesættes.

Under de politiske forhandlinger om den konkrete udmøntning af reglerne i affaldsbekendtgørelsen, blev det vurderet, at det ville være uhensigtsmæssigt at konstruere en regel, hvorefter virksomheder, som eksporterer deres affald, ikke skal betale for adgangen til genbrugspladsen, mens virksomheder, som anvender private løsninger og derved heller ikke benytter genbrugspladsen, skal betale et (rådigheds) gebyr.

Dette var baggrunden for, at affaldsbekendtgørelsen, som trådte i kraft januar 2010, indeholdt en fritagelsesadgang for virksomheder, som kan dokumentere, at de ikke anvender genbrugspladsen.